

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznika. — Inzerati do 80 petič vrt do Din 2, do 100 vrt do Din 2.50, od 100 do 300 vrt do Din 3, večji inzerati petič vrt do Din 4.—. Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisni se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-23, 31-22, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomkov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Raje smrt kot suženjstvo

Finski odpor zapira sovjetom pot proti Norveški in švedski — Finci še vedno uspešno zadržujejo sovjetske napade na vseh bojiščih — Karelijska ožina je ključ Finske — Čez praznike so sovjetska letala metala bombe na neutrjene kraje in obstreljevala civilno prebivalstvo

London, 27. dec. AA. (Reuter) Finski poslanik v Londonu je imel včeraj po radiu govor, v katerem je branil pravičnost finske borbe proti napadalcu. Finski poslanik Uripenberg je posebno naglasil, da so sovjeti napadli Finsko zaradi tega, ker Finska ovira izvedbo gotovih sovjetskih načrtov. Sovjeti želijo, da bi Finska kot svobodna in neodvisna država izginila z zemljevida in da bi postala vazalna pokrajina sovjetske Rusije tako, da bi leta imela odprto pot proti Norveški in Švedski ter na Baltično morje. Toda Finci imajo raje smrt kot suženjstvo.

Helsinki, 27. dec. (Exchange Telegraph) V dosedanjih bojih se je izvršno izkazala strategija maršala Mannerheima, ki se drži preizkušenih načel bojevanja, ki so se obnesle že v finskih osvobodilnih bojih pred 20 leti. Maršal Mannerheim je finski vojsko posebej izveščal za boj proti veliki premoči. Z drzno iniciativo finske čete vedno že vnaprej preprečuje vsako sovjetsko vojaško operacijo.

Včeraj so sovjetske čete nadaljevale z ogroženimi napadi, zlasti na Karelijski zemeljski ožini. Glavni napadi so šli preko zamrznjenega jezera Suvanto. Sovjetske čete so po močni pripravi topništvu napadle štirikrat utrjene finske postojanke. Vsi napadi so bili odbiti. Po finskem poročilu so pustile sovjetske čete na površini jezera 700 mrtvih, poleg tega pa je bilo 50 sovjetskih vojakov ujetih.

Velike sovjetske izgube

London, 27. dec. AA. (Reuter) Ker uradni krogi v Moskvi ne objavljajo nobenih podrobnosti o borbah na Finskem, krožijo po Moskvi in drugih velikih mestih

sovjetske Rusije vesti, da je doslej na Finskem padlo 25 do 30 tisoč Rusov, 30 do 40 tisoč pa je bilo težko ranjenih ali pa so jim zaradi mraza zmrznili udje. Tako trdi dopisnik »Timesa«. Isti dopisnik pravi, da je nastal zastoj operacij na srednjem in severnem Finskem, na gotovih krajih pa so Finci celo napredovali.

London, 27. dec. AA. (Reuter) Posebni dopisnik Reuterja iz Finske komentira umik sovjetskih čet in med drugim pravi: Karelijska ožina se smatra za ključ Finske, brez dvoma pa je tudi junaški odpor finskih čet, ki je organiziran najpopolneje na tem delu bojišča, glavni vzrok sovjetskega umika. V vsakem oziru so finske čete pokazale najboljšo organizacijo. Vojaški strokovnjaki vseh narodov razen Rusije, so prepričani, da je glavna stvar varčevanje z življenji svojih vojakov. Moderna utrjevalna dela morejo služiti samo v tem primeru, če jih branijo sposobni in hrabri vojniki brez ozira na to, ali je teh vojakov mnogo ali ne.

V nadaljnjem svojem poročilu se bavi s finskimi reflektorskimi oddelki ter pravi: Mi moremo poplaviti naše bojišče na zahodni fronti prej, preden bi se vojna med Finci in sovjeti končala. Poslužujmo se takšnih metod, bi bilo najbolje to, da se zavrnemo sovražnih napadi pod okriljem mraka. Te metode so Nemci mnogo uporabljali v pretekli svetovni vojni.

Sovjeti bombardirali 42 mest in naselij

Helsinki, 27. dec. s. (Reuter) Preko božičnih praznikov so sovjetska letala izvršila izredno veliko število bombnih napa-

dov na finska mesta. Nevarni opasovalci poročajo, da je bilo skupno napadenih nič manj kakor 42 mest in naselij. V mnogih primerih so sovjetska letala obstreljevala finko civilno prebivalstvo tudi s strojnimi. Velika škoda pa vendar nikjer ni bila povzročena in tudi žrtve med civilnim prebivalstvom niso velike. V ponedeljek so letalski napadi zahtevali skupno 13 smrtnih žrtv. Zaradi dobrega finskega protiletalskega topništva so morala leteti sovjetska letala zelo visoko in niso mogla dobro meriti. Samo v ponedeljek so sestrelili Finci 23 sovjetskih letal.

Najhujši letalski napadi so veljali mestu Viborg. Poleg tega je Viborg zadnje tri dni obstreljevalo težko sovjetsko topništvo, ki je postavljeno sedaj neposredno pred Mannerheimovo obrambno linijo, samo nekaj nad 30 km pred mestom. Finske oblasti so zato sredi odredile, da mora mesto zapustiti tudi ono civilno prebivalstvo, ki je po evakuaciji doslej še smelo ostati v mestu. Več posebnih vlakov je še sredi odpelnja civiliste iz mesta.

Helsinki, 27. dec. s. (Havas) Sovjetska letala so se sicer tudi včeraj ponovno pojavila nad finkim ozemljem, niso pa nikjer metala bomb. Nad Helsinki se je pojavilo 6 sovjetskih letal. Letalski alarm je bil dan ob 12.45 ter je trajal 50 minut. Nad znamenito elektrarno v Imatri so bila sestreljena štiri sovjetska letala.

Sovjetsko poročilo

Moskva, 27. decembra AA. Poročilo generalnega štaba leningrajskega vojnega okrožja dne 27. decembra se glasi: Manj-

še prasko izvidniških oddelkov ter tu pa tam topniški ogenj. Sovjetske letalske ednice so izvršile več izvidniških poletov.

Ženske v aktivni vojaški službi

Helsinki, 27. dec. s. (Reuter) Maršal Mannerheim je včeraj sporočil, da so v aktivni vojaški službi na Daljnem severu padle tri finske žene.

Švedske sanitetne kolone že na fronti

Stockholm, 27. dec. e. Več tisoč švedskih dobrovoljcev je prišlo na Finsko in še vedno prihajajo nove čete. Švedske sanitetne kolone so že na bojišču.

Ponudbe Rdečega križa

Zeneva, 27. dec. AA. (Havas) Takoj ko je nastala vojna med sovjetsko Rusijo in Finsko je mednarodni odbor Rdečega križa poslal finski in sovjetski vladi noti, v katerih ju obvešča, da je Rdeči križ pripravljen po posebnem odboru skrbeti za vojne ujetnike.

Finci francoskim atletom

Paris, 27. dec. AA. (Havas) Finska atletska zveza je poslala o priliki božičnih praznikov darila francoskim atletom, ki so se večkrat udeležili tekem na Finskem in tam branili francosko zastavo.

Gospodarsko edinstvo med Francijo in Anglijo

omogoča zaveznikom skupen nastop v vseh praktičnih vprašanjih glede skupne trgovine v inozemstvu in glede vojne industrije

London, 27. dec. AA. (Havas) Uspeh, ki ga za zaveznike predstavlja metodni koordinacija gospodarske vojne, je po mnenju »Financial Newsa« največji uspeh na gospodarskem polju, ker je bilo s tem poleg političnega izvedeno tudi gospodarsko edinstvo med Francijo in Anglijo.

Odbori za koordinacijo so bili ustanovljeni predvsem zaradi nabav sirov in municije ter zaradi koordinacije kontrole pomorskega prometa in bloкаде. Določeni so bili tudi tečajni in sprejeti ukrepi za zagotovitev racionalne uporabe zlata in zaščito skupnih interesov francosko-angelske trgovine v inozemstvu. Glede vseh praktičnih vprašanj nastopa oba naroda enotno.

Drugi uspeh je ustanovitev kontrole tihotapstva nemškega uvoza in izvoza. Ta kontrola je bila uvedena predvsem za to, da se Nemčiji popolnoma onemogoči uvoz bakra, niklja, lana, bombaža, kavčuka, jute, petroleja, železne rude, in drugih važnih sirov.

Istočasno je dosegla Anglija na polju vojnega gospodarstva velike rezultate. V teku prvih sto dni vojne je bilo sklenjenih za 25 milijonov funtov naročil. Proizvodnja

municije se je v teku zadnjih 6 mesecev podvojila, ter se bo v teku nadaljnjih 6 mesecev znatno zvišala. Letalska industrija, ki je v 18 mesecih pred vojno podvojila svojo proizvodnjo, je to proizvodnjo sedaj zvišala na 4-kratno proizvodnjo ter izvaja sedaj načrte za zvišanje na osemkratno proizvodnjo. Gradnja vojnih ladij hitro napreduje. Isto velja za trgovinske ladje. Preskrba Anglije z življenjem je bila navzlic raznim kritikam zadovoljiva ter bo ostala takšna tudi v bodoče tako, da ne bo treba izvajati nobenih drakonskih ukrepov.

Na kraju naglašajo list, da je gospodarska sposobnost zaveznikov mnogo večja kakor gospodarska sposobnost Nemčije. Naglašajo pa, da je treba za vsak primer zbrati velike zaloge, ki bodo potrebne takrat, ko bo vojna dosegla višek.

London, 27. dec. AA. (Havas) Angleška komisija za nabave vojnega materiala je izvršila naročila na velikem številu tržiš. V prvi vrsti so bila naročena vojna letala v Zedinjenih državah in Kanadi. V najkrajšem času bo izvedeno med angleško in francosko komisijo za nabavke najhujše sodelovanje. Obe komisiji bosta skrbeli predvsem za to, da se cene ne bodo zvišale.

Angleška minska polja

so dolga 500, široka pa do 40 milj — Avstralski letalci v Angliji — Na zapadni fronti včeraj mir

London, 27. dec. AA. (Havas) Mornariško ministrstvo objavlja podatke o novih minskih poljih, ki so jih položile angleške ladje zato, da se zavaruje plova angleških in nevtralnih ladij. »News Chronicle« pravi, da je minski pas ob vzhodni angleški obali dolg 500 ter širok 30 do 40 milj. Ta polja bodo zavarovala varnost plovbe angleških in nevtralnih ladij, istočasno pa bodo preprečila nemškimi podmornicam kakršnokoli akcijo v teh vodah. Mine so tako razdeljene v raznih globinah morja, da je matematično nemogoče, da bi katerakoli ladja prišla skozi minska polja. Prehodi skozi minska polja so sedaj zelo ozi-ki ter tam angleške ladje vršijo stalno kontrolo. Angleško letalstvo bo skrbelo za to, da nemška letala ne bi mogla metati magnetičnih min v te prehode.

London, 27. dec. s. Današnje »Times« povečuje uvodnik prihodno prvega oddelka avstralskih letalcev v Anglijo. List pravi, da njihov prihod bolj kakor vse drugo podčrtava svari, ki ga je naslovil v svo-

jem nedavnem govoru na Nemčijo avstralski ministri predsednik Menzies, ko je izjavil, da tvori angleški imperij še vedno en zedinjen narod ter da je sedanja vojna prav tako stvar Kanade, Nove Zelandije, Južne Afrike in Avstralije, kakor stvar Anglije. Nemčija je šla v vojno predvsem zato, ker je mislila, da so zapadne demokracije že tako dekadentne, da se ne bodo upirale nobenemu ponižanju več in bodo pristale na vsak akt nasilja. Drugi pa je v Nemčiji prevladovalo mnenje, da je angleški imperij že v takem stanju razpada, da se bo razdrobil na kosce pri prvem udarcu.

London, 27. dec. s. (Reuter) Letalsko ministrstvo je objavilo sinoči komunikacijo, ki pravi, da so angleška letala na božični dan vršila redno patrolno službo nad Severnim morjem v zaščito angleških ribiških ladij. Med svojim poletom so letala opazila skupno nemških petrolnih ladij, ki so začele streljati na angleška letala. Letala so nato napadla nemške ladje z

bombami. Žrtv ni bilo na nobeni strani; niti nemške ladje, niti angleška letala niso bila zadeta.

Paris, 27. dec. s. (Reuter) Včerajšnji dan je potekel na zapadni fronti popolnoma mirno. Zdi se, da tako z ene kakor tudi z druge strani ni padel niti en strel.

Hitler na bojišču

Berlin, 27. dec. AA. (DNE) Današnji nemški listi poveljuje največjo pozornost obisku Hitlerja na zapadnem bojišču, kjer je prebil božične praznike. »Völkischer

Moscicki v Švici

Bukarešta, 27. dec. Bivši predsednik poljske republike Moscicki je smel na podlagi zdravniškega pregleda zapustiti Krajovo v Rumuniji in je odpotoval v spremstvu soproge in hčerke na zdravljenje v Švico.

Bern, 27. dec. Bivši predsednik poljske republike Moscicki je prisel danes v Švico.

Katastrofa italijanskega letala

Rim, 27. dec. AA. (Havas) Katastrofa italijanskega letala, ki naj bi kot prvo začelo zračni promet med Rio de Janeirom in Rimom in ki je strmoglavilo v bližini Mogadorja, je nastala po poročilu agencije Stefani zaradi slabih vremenskih razmer. Na osnovi podatkov iz Rio de Janeira se je takoj po odletu letala videlo, da se bo moralo boriti s slabim vremenom. Letalo je več ur letelo v viharju. Zato se smatra, da je poskušal pilot spremeniti višino tako da bi letalo letelo pod oblaki. Ob tej priliki je nastala nesreča.

Casablanca, 27. dec. AA. (Havas) Zaradi nesreče, ki je doletela italijansko tro-motorno letalo »Savoia Marchetti« na progi Brazilija Italija v pokrajini Mogador, je prisel ravnatelj italijanskega civilnega letalstva general Telegini, ravnatelj letalske družbe Ala Littoria, polkovnik Pecama ter več strokovnjakov v Casablanca. Danes so odpotovali v Marakeš, kjer bodo na kraju nesreče vodili preiskavo o vzrokih nesreče.

Internacija posadke »Admirala Graf Spee«

Buenos Aires, 27. dec. s. (Havas) Po zanesljivih informacijah se kapitan Langsdorf s potopljeno oklopnico »Admiral Graf Spee« ni ustrlel na zastavi s ključastim križem, temveč na stari nemški državni zastavi.

Prvi častnik »Admirala Graf Spee« je izrazil argentinski vladi željo, da bi bili vsi mornarji z nemške oklopnice internirani v skupnem taborišču pod njegovim vojaškim vodstvom. Argentinske oblasti pa želijo niso ugodile in bodo nemški mornarji porazdeljeni na razna argentinska mesta.

Beobachter« pravi, da ta obisk vodje na bojišču dokazuje, da je enako, kakor je narod in vođa eno, postala tudi vojska in narod preko vodje eno. »Deutsche Allgemeine Zeitung« pravi, da je skupna borba bojišča in ozadja napisala za letošnji božič s svetlimi črkami besede, ki bodo veljale za vso nemško bodočnost: »Zmaga je naša. To prepričanje preveva ves nemški narod, ki je te dni videl svojega vodjo kot prvega vojaka med vojnimi tovariši. Božično potovanje Hitlerja na bojišče se bolj krepi samozavest nemškega naroda.

Buenos Aires, 27. dec. AA. Argentinska vlada bo odgovorila danes na noto nemškega veleposlanika, ki je protestiral proti internaciji posadke nemške vojne ladje Admiral Graf v. Spee.

Angleški ujetniki se vračajo

Montevideo, 27. dec. s. (Reuter) 5 kapitanov in 55 mornarjev z angleških trgovinskih ladij, ki so bili ujeti na nemški oklopnici »Admiral Graf Spee« se je vrnilo na angleško ladjo, ki jih bo odpeljala v Anglijo.

Astakov odpoklican

Moskva, 27. dec. s. (Reuter) Svetnik sovjetskega poslanstva v Berlinu Astakov je bil odpoklican. Odpoklic je izzval v diplomatskih krogih posebno pozornost, ker je znano, da je Astakov aktivno sodeloval pri sklenitvi nemško-sovjetske nenapadne pogodbe.

Pred rekonstrukcijo belgijske vlade

Bruselj, 27. dec. s. (Havas) Kralj Leopold III je sprejel včeraj v avdienci ministrskega predsednika Pierlota. Sprejem je v zvezi z napovedano rekonstrukcijo belgijske vlade, ki bo izvedena vsakakor že prve dni po novem letu. Proti notranji politiki sedanje vlade vodijo liberalni senatorji močno opozicijo. Na čelu nove vlade bo ostal še nadalje dosedanj ministriški predsednik Pierlot, število ministrov pa bo predvidoma zmanjšano od 18 na 12. Zunanje-politične smernice nove vlade bodo ostale neizpremenjene.

Smrtne žrtve železniške nesreče v Nemčiji

Berlin, 27. dec. s. (Exchange Telegraph). Agencija DNE je objavila, da se je število smrtnih žrtv železniške nesreče, ki se je pretekli petek primerila ob Bodenskem jezeru, povišalo na 99. Prejtnji podatki so navajali samo 50 mrtvih.

**Ali sem prispeval za
solski dom v Trnovem?**

Iz notranje politike

ZBOROVANJE JNS

Iz pisarne JNS sporočajo, da je bilo te dni večje število uspešnih zborovanj in konferenc, ki so jih priredili prvaki stranke po raznih krajih države.

Tako je imel bivši minister Ignjat Stefanović več shodov v okolici Smederevske Palanke. Bivši narodni poslanec dr. Srpk Vukanović je priredil več sestankov in shodov v okolici Arandjelovca, v oraškem in oplenskem srezu. Bivši senator Radoslav Dunjić je imel več sestankov s pristaši stranke v okolici Kruševca. Uspele shode je priredil tudi Dobroslav Jevdović v fočanskem srezu. Veselin Sola je imel zborovanja po vsej Hercegovini. Z njih je predsednik stranke Peter Živković prejel več pozdravnih brzojav. Bivši narodni poslanec Dragoslav Jevremović je imel zborovanja v okolici Petrovca. Več shodov sta v požarevskem srezu priredila Kosta Vučković in Živan Nikić.

Sarajevu je imel mestni odbor svoj občni zbor, na katerem je bil izvoljen za predsednika mestne organizacije Dušan Pavlović, za predsednika omladinske organizacije pa bivši narodni poslanec Mustafa Mulalić.

Na obnem zboru omladine JNS v Beogradu je bil izvoljen za predsednika beograjski odvetniški pripravnik Branislav Živanović. Na obnem zboru akademškega kluba JNS, ki je bil v prostorih glavnega odbora stranke, pa je bil izvoljen za predsednika študent prava Mihajlo Radović.

KDAJ BODO VOLITVE

V razgovoru z urednikom »Hrvatskega lista« je dr. Maček na vprašanje, dali je z razvojem naše notranje politike zadovoljen, izjavil, da se stvari razvijajo normalno. So sicer še zapreke in delena mišljenja, toda ničesar ni, kar bi se ne dalo prebroditi. Kakor znano so razen dveh resorov vse kompetence prenešene na banovno Hrvatsko. Zdi se vzporedno z izpolnitvijo banovine dela na izgotovitvi volilnega zakona za vso državo. Tudi pri tem delu, ki je bilo gotovo eno najtežjih, je prišlo do polnega soglasja. Upa, da bo vlada z volilnim zakonom gotova še letos. Volilni zakon za hrvatski zbor pa je že izdelan in čaka samo še na sankcijo. Kaže, da bomo oba volilna zakona dobili kmalu.

Nato je novinar razpravljal z dr. Mačkom glede izgledov pri volitvah. V nevezanem razgovoru je dr. Maček izjavil, da lahko mednarodna situacija vpliva, da gremo na volitve ali jih pa za nekaj časa odločimo. Sedaj pa ni razloga, da se po uveljavljenju volilnega zakona za skupno državo, ni hrvatski zbor ne bi vršile volitve. Urednik je dalje vprašal dr. Mačka, kako je glede finančne samostojnosti Hrvatske. Dr. Maček je mnenja, da sta situacija in njen razvoj povoljna.

Mednarodnega položaja ne presoja pesimistično. Glede zunanjepolitičnega položaja pa je dr. Maček zelo skop za široko javnost, vendar je na vprašanje glede izgledov za južnovzhodno Evropo, ki želi ostati nevtralna, izjavil, da je glede mira v tem delu Evrope še vedno optimist.

REORGANIZACIJA POSREDOVALNIC DELA

S 1. januarjem bo uveljavljena uredba, s katero preneha delovati centralni odbor za posredovanje dela v Beogradu in ustanovijo v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani posebni glavni odbori za posredovanje dela. Glavni upravi v Ljubljani je bil dodeljen kredit 100.000 din, v Beogradu 400.000 din, v Zagrebu 300.000 din samo za organizacijo in vzdrževanje v prvih šestih mesecih.

RAČUNSKO SODIŠČE V ZAGREBU

Za predsednika novo osnovanega računskega sodišča banovine Hrvatske je bil imenovan Stjepko Vrtač, doslej sodnik upravnega sodišča v Zagrebu, znan finančni strokovnjak in hrvatski književnik.

ANGLEŠKA NOVINSKA AGENCIJA V BEOGRADU

Te dni se je v Beogradu ustanovila britanska novinska agencija, ki bo izdajala posebne biltenne v srbohrvaščini o razvoju položaja na svetu, o dogodkih na fronti ter v Veliki Britaniji.

Usoda kancelarja Schuschnigga

London, 27. dec. s. Dopisnik »Daily Telegrapha« v Rotterdamu se je razgovarjal z angleškimi konzularnimi uradniki, ki so dospeji med božičnimi prazniki iz Nemčije na Holandsko. Uradniki so bili pred svojim odhodom ves čas na Dunaju, kjer jim je bila dodeljena posebna straža tajne policije. Priporočajo, da je bivši avstrijski kancelar Schuschnigg še vedno zaprt v hotelu Metropol, ter je težko bolan. Hotel sme zapustiti samo vsako noč dve uri. Tedaj gre v središtvu agentov tajne policije na sprehod po dunajskih ulicah, mora pa nositi črne naočnike, da ga občinstvo ne spozna.

Borzna poročila

Carib, 27. decembra. Beograd 10, Paris 9.97, London 17.60, New York 445.78, Bruselj 74.30, Milan 22.50, Amsterdam 236.70, Berlin 178.50, Stockholm 106.12, Oslo 101.30, Kopenhagen 86.05, Sofija 5.26, Bukarešta 3.39.

Amerika se živo zanima za vojno v Evropi

Kako skušajo Američani razbrati plevel od zrna, kako ločijo laž od resnice, ko čitajo časopise

Ameriška javnost požira na debelo najraje poročila v časopisih, ki imajo bolj ali manj dramatično vsebino, zaradi tega so Američani naravnost strastno zanimali za svoja poročila iz Evrope, saj ni bolj krpavo dramatične snovi za nevtralca kot članki o borbah na morju, v zraku in na kopnem, borba na življenje in smrt, krvava tekma med dvema nasprotnikoma.

Tisk, radio in kinematografi upoštevajo danes v polni meri okus in zahteve ameriške publike. Kinožurnali pred vojno v Evropi niso bili kdove kako priljubljeni. Američani gre v kino, da bi gledal in poslušal film in mu je žurnal samo v naporu, zaradi tega bi lahko našli na prste ene roke večje kinematografe, ki so pred vojno predvajali poleg filma tudi žurnale.

Od začetka vojne v Evropi pa ni več v Ameriki kina brez filmskega žurnala o najnovejših dogodkih na evropskih frontah in v zaledju. Vse večje filmske družbe imajo v Evropi v bližini front ali celo na frontah svoje filmske reporterje, ki dan za dnem pošiljajo z letali filmane vojne prizore v Ameriko. Predvajajo v Ameriki prizore iz bojev, kakršnih bi pri

nas cenzura iz raznih razlogov ne dovolila predvajati. Mi Evroplci smo videli lahko ameriške filmske žurnale iz bojev med Kitajci in Japonci. Kdor jih je videl, lahko sodi, da znajo ameriški filmski operaterji ujeti s svojo kamero najbolj grozne in najbolj tipične slike iz vojne.

Med odmorimi imajo danes v vseh kinih v Ameriki informacijsko službo po radu. V čakalnicah, ki so navadno velike dvorane, poslušajo kinobiskovalci najnovejša radijska poročila. V začetku vojne v Evropi so ameriške radiopostaje delale noč in dan, uro za uro so dajale poročila o položaju v Evropi, v zadnjem času so postaje odpravile permanentno službo in dajajo poročila iz Evrope zopet po programu, radiotelegrafisti in radiotehnikci pa so še vedno noč in dan pri aparatih in lo-vo na kratkih valovih vsa poročila, ki jih po etru pošilja Evropa.

Vsi večji ameriški dnevniki imajo svoje poročevalce na evropskem bojišču, najboljše mesto v letih odmerjajo uredniku vojnih poročil iz Evrope. Zanimanje za poročila iz Evrope je od dneva do dneva večje, za kolporterje se je pričela doba sedmih debelih let. Odkar divja v Evropi vojna, so se naklade vseh večjih listov v Ameriki močno povečale. Nekateri so mislili, da bo delal radio listom hudo konkurenco, a to se ni zgodilo. Zapisana, ozidoma tiskana beseda je še vedno v časih, celo še bolj kot prej.

V navado je prišlo zadnje mesece da označujejo vsi večji listi objavljene vesti z virom, odkoder je vest prišla. Uradne, poluradne in zasebne agencije, ki dajejo poročila Ameriki iz Evrope, so natisnjene pod glavnim naslovom s nekoliko manj mastnimi črkami kot naslov.

Nad cenzuro se Američani silno jeze, kajti dobro vedo, da pridejo nekatera poročila iz agencij držav, ki vodijo vojno, primerno prikrojena in cenzurirana. Prva naloga ameriškega čitalca pri čitanju lista je, da ugotovi iz kakšnega vira je vest prišla, in razsodi, ali je propagandna značaja ali tenenčnega značaja. Pod objavljenimi slikami uredništva vedno pripišejo, da so slike dobile od te ali ene nemške, francoske ali angleške uradne ali poluradne agencije. V filmskih žurnalih, ki pridejo iz Evrope in so cenzurirani, je z besedami publika opozorjena, da so

zarjajo, naj upoštevajo, da so poročila iz propagandnih virov, ali one države v Evropi.

Najslavnejši ameriški napovedovalec Walter Winchell je v svoj program uvrstil seveda tudi vojna poročila. Njegova specialiteta je, da podaja vsak teden pregled vojnih poročil iz letnega vira ter ugotavlja vse njih neumnosti in nasprotja. Napovedovalec Winchell je zaključen izolacionist, torej pristaja misli, da se Amerika pod nobenim pogojem ne sme vmešavati v evropske zadeve, vendar ne more prikriti neke simpatije za Francijo in Anglijo. Listi prinašajo poročila iz Evrope s kratkimi komentarji, v katerih skušajo pojasniti, v koliko je vesti verjeti in kako je stvar v objektivni luči. Nekateri listi so svedci pri poročanju o dogodkih iz Evrope sistem ključa, to se pravi, da pripisajo k vsaki vesti črko P, kar pomeni, da je vest propagandnega značaja, ali črko SBP, kar bi se reklo po naše, da se zdi, da je vest propagandnega značaja, kajti črke so začetne črke stavka s tem smislom, ali pa črka SA, kar se pravi, da se zdi vest avtentična. Pri uradnih poročilih stoji črka O, kar znači, da je uradna, oficijelna. Po teh črkah se Američani takoj spozna, kaj in koliko sme verjeti, ko čita svoj dnevnik.

Iz Krškega

Občinski odbor občine Krško je na svoji sedmi skupni s sejo občine Leskovec prevzeli neomejeno in nepreklicno jamstvo v svojo imovino z dohodki in davno močjo za vse pravno veljavne obveznosti Občine hlanilice Krško naj bi izvirajo te obveznosti iz kateregakoli pravnega naslova. V roki temu sklepu je dopustna pritožba, ki jo je treba potom občine vložiti pri arestnem načelniku v Krškem v roku 8 dni od dneva razglasitve.

Tatovi in vlomilci ne mirujejo

Prijatelji tuje lastnine se znajo večinoma tako dobro skrivati, da delajo orožnikom hude preglavice

Ljubljana, 26. decembra. V okolici Kranja je bilo prijavljenih orožniških postojan več izredno dranih vlomov in tatvin. Najbrž je na delu tolpa dobro organiziranih in izkušenih zlikovcev. Vlomilci najraje vdirajo v hiše na samem in pa v gostilne ali trgovine, kjer seveda najdejo več plena kakor v revnih bafah. V Praprotni Polci je bil oni dan ponoči napaden posestnik Janez Kern. Razbojnik ga je napadel, ko se je zvečer vračal domov in mu odvzel precej denarja. Kot napadalca zasledujejo orožniki nekoga Toneta C., ki je prišel nekam v okolico k bratu na obisk in so mu bile Kernove razmere dobro znane. Tone, ki je bil zaradi podobnega zločina že kaznovan, je po napadu izginil.

V Gorici pri Prelogu je bilo te dni vlomljeno v hišo posestnika Filipa Androšca. Vlomilec je prišel v hišo skozi okno in v stanovanju vse prebrskal, dokler ni prišel do denarja. Odmel je okrog 1000 dinarjev in nekaj malenkosti. Orožniki so ugotovili, da je vlomilec 28letni Ivan R., doma iz laškega okraja, znan potepuh. Po Beli Krajini, zlasti v okolici Adlešičev, love orožniki tolpo cigánov Hudorovcev, ki so sodelovali pri vlomih s še aretiranim cigánom Stankom Hudorovcem po gorjanskim naseljih, po kočevskih vaseh in tudi po dolini. Ko so orožniki prijeli njihovega kolovodjo Stanka Hudorovca, so se ostali cigani, izmed katerih sta najbolj nevarna 25letni Muško in 26letni Anton Hudorovac, napotili najbrž nazaj proti Kočevju in dalje na Dolenjsko. V Beli Krajini so pustili samo svoje ženske, ki pa bodo skoro gotovo kmalu odšle za moškimi, nakar jih bo mogoče izslediti in izročiti roki pravice. Ta ciganska tolpa ima na vesti blizu dvajset vlomov.

Delavec Jože Eferl, doma iz mariborske okolice, je šele nedavno prišel iz mariborske kaznilnice, kjer je predsedal daljšo kazen. Eferl je takoj odšel iz Maribora na

delo, kjer je na debelo sleparil lahkoverne ljudi ter tudi kradel in vlamjal v hiše po Savinjski dolini. Orožniki so mu stalno za petami, vendar ima Eferl srečo in zmerom pravočasno pobegne. Pred dnevi je prišel tudi v ljubljansko okolico, kjer je spet poskušal z goljufijami, pa so ga razkrinkali. Eferl pa je tudi sedaj odnesel pete in izginil najbrž nazaj na štajersko. V Dobriču je bilo te dni vlomljeno v klet posestnika Valentina Vodovnika, kjer so vlomilci privrli pravo gostijo. Popili so mnogo vina in si privoščili suhega mesa ter slanine. Po gostiji so odnesli v posodah precej vina in nekaj drugih stvari.

Presenetljivo odkritje

25letni kemik Robert Huish, ki ni nikoli videl od znotraj šole, kjer se poučuje emilja, je odkril po deset let trajajočih poskusih spojino 72 kemičnih snovi. Če obevamo to spojino s posebnimi ultravijoličastimi podobnimi žarki, dobe vse lastnosti žive gmote. Seveda Huish noče povedati, kako je ta spojina sestavljena in kakšni so žarki, s katerimi jo je treba obevati, da dobi potrebno lastnost. Novinarjem je samo povedal, da mu je bilo komaj šest let, ko je sklenil odkriti umetno živo celico in da je doživel ta aktep v njem, ko je prvič zagledal modelke.

Do svojega odkritja je prišel baje eksperimentalno in ne znanstveno. Prvo celico se mu je baje posrečilo umetno ustvariti že leta 1928, torej šele ko je odkril te čudežne žarke, so jele celice kazati pravo življenje. To pa iznajdljivemu Huishu ni zadostovalo. Sedaj je brž odkril smrtne žarke, ki lahko njegove celice zopet uničijo. Ti njegovi žarki, ki imajo že precej skupnega z zvočnimi valovi, so po zatrtjevanju genialnega mladega izumitelja tako močni, da raztope steklo in mahoma uničijo vse življenje v svoji okolici. Američani temu verjamejo, mi pa nič kaj radi.

Javno zborovanje proti draginji

Celjski javni nameščenci in vpokojenci v borbi proti draginji

Celje, 27. decembra. V Narodnem domu v Celju je bilo v petek zvečer zborovanje javnih nameščencev in vpokojencev, ki ga je sklicala celjska podružnica Nabaviljalne zadruge državnih uslužbencev v Mariboru. Zborovanje je otvoril in vodil učitelj g. Bogomir Zdobšek, ki je po pozdravnih besedah pojasnil pomen zadružništva. Glavni referent sodnik g. dr. Dolničar je govoril o temi »Zadružna borba za naraščajočo draginjo in naš položaj«. Podčrtal je pomen zadružništva, navedel težave, s katerimi se mora zadruža boriti zlasti v sedanjih resnih časih, in poudaril nujno potrebo povišanja službenih prejemkov državnim in samoupravnim uslužbencem in vpokojencem.

Po referatu g. dr. Dolničarja je bila soglasno in z živahnim odobravanjem sprejeta naslednja resolucija: »1. Cene najnujnejših življenjskih potrebščin so od zadnje redukcije plač l. 1935 znatno narastle. Cena krušne moke je narastla za 25, koruzne moke za 28, koruznega zdroba za 37,5, masti za 33, slanina za 20, bučnega olja za 50, namiznega olja za 33, krompirja za 100, fižola za 120 in mleka za 70 odstotkov. Cena obleke je narastla za 30, cena usnjenih izdelkov pa s 1. decembra t. l. po sklepu Zbornice TOI v Ljubljani za 15 odstotkov na bazi z dne 1. novembra t. l. Povprečni dvig cen pri nakupu najnujnejših potrebščin znaša torej 30 do 35 odstotkov.

2. Nujno je potrebno regulirati cene teh potrebščin tako da bodo znosne za vsak nezadostne prejemke uslužbencev. V zvezi s tem dvigom cen so namreč prejemki državnih in samoupravnih uslužbencev, tako aktivnih, kakor prav posebno še upokojencev, docela premajhni in povzročajo stalno zadolžitev uslužbenstva, kar slabi njegovo materialno in moralno neodvisnost in ga tira v bedo in obup.

3. Če bi država zaradi mednarodnih prilik ne mogla uspeti s pristilno regulacijo

cen, pa mora nujno zvišati prejemke vsem aktivnim in upokojenim uslužbencem v razmerju s povišanjem cen. Clani celjske podružnice Nabaviljalne zadruge državnih uslužbencev v Mariboru računajo na uvidenost samoupravnih teles, da bodo z zgledom prednjačila in prejemke v tem smislu takoj regulirala.

4. Clani celjske podružnice Nabaviljalne zadruge drž uslužbencev v Mariboru si usojajo predložiti zahtevo, da se Celje, ki je eno najdražjih mest v Jugoslaviji, ker leži v bližini letovišč in zdravilišč, uvrsti v prvi draginski razred.

5. Celjska podružnica Nabaviljalne zadruge drž uslužbencev v Mariboru je v teku svojega obstoja dokazala, da je regulator cen najvažnejših življenjskih potrebščin in da je s svojim solidnim obratom zadovoljila svoje članstvo. Na osnovi tega zaupanja se sklicuje na člen 12 uredbe o pobujanju draginje in prosi državno upravo, da bi se pri izvajanju tega člena spomnila v prvi vrsti tudi nje, bodisi z dobavo živil po najnižjih tržnih cenah, bodisi z dolgoročnimi brezobrestnimi posojili.

Celjska podružnica mariborske Nabaviljalne zadruge drž uslužbencev ima nad 700 članov z 2500 družinskimi člani in je torej gotovo upravičen tolažat uslužbenstva in njegovih teženj.

Pri slučajnostih se je razvila živahna debata o prošnjah, pritožbah, željah in nasvetih članov zadružnikov. Osnovan je bil tudi pripravljajni odbor, ki bo preštudiral vprašanje gradnje planinskega doma za zadružnike.

bihi določeni prizori iz žurnala. Kl očitno manjkajo v razvoju dejanja, cenzurirani. V radu prično napovedovalci svoja poročila s pripombo, da so vojna poročila, ki jih bodo poslušalci slišali, sestavljena na podlagi poročil iz vojujočih se držav v Evropi in da so podana brez komentarjev in dodatkov, cenjeni poslušalci pa se opo-

E. C. Bentley:

Skok skozi okno

ROMAN

— Zares, — je dejal Trent, — to je vse, kar sem hotel vedeti. Vse ste opisali čudovito jasno, Martin. Če bi hotel vedeti še kaj, boste gotovo kje blizu.

— Vedno sem vam na razpolago.

Martin se je priklonil in mirno odšel. Trent je sedel v naslanjač in se zasmeljal.

— Martin je velik mož, — je dejal. Mnogo boljji je od vsake postave iz vesoligr. V tem poštenem, starem Martinu ni niti sledu česa zlega. Motite se, Murch, če se vam zdi sumljiv.

— Saj nisem črnil o tem niti besede. Sami dobro veste, da bi nikoli ne bil pripovedoval te zgodbe tako, če bi bil to verjel.

— Gotovo tega ni verjel. To je občudovanja vreden igralec. Ni sanjav. Kje bi mu pa moglo priti na misel, da bi mogli vi, Murch, osumiti njega, Martina, velikega, popolnega. Toda jaz vem to. Ves čas, ko sem ga zasliševal, sem videl v vaših očeh okove. Vaša usta so neprestano hotela izgovoriti strahne besede: Moja dolžnost je povedati vam, da bo vse, kar govorite, protokollirano in porabljeno proti vam. Vaše vedenje bi morda zbegalo mnoge druge ljudi, toda mene ne.

11

Mož se je zasmeljal. Trentovi dvotipi niso napravili nanj posebnega vtisa, toda sprejemal jih je kot znak ocenitve, kar so tudi bili.

— No, dobro, — je dejal, — prav pravite, Trent. Imam nekaj proti njemu. Nič posebnega, toda saj veste, kako pogosto je služinčad zapletena v afera te vrste. In ta mož je tako prikrit stric. Ali se spominjate sluge lorda Russella, ki je zjutraj kakor vedno dvignil v spalnici žaluzije tako mirno, kakor si le morete misliti, — nekaj ur potem, ko ga je bil v postelji umoril? Govoril sem s komornico in mislim, da ne more pasti nanj niti senca sumničarjenja. Toda Martina ne morem kar tako prezeht. Nimam rad njegovih manir. Mislim, da mož nekaj skriva. No, mi še pridem do živga.

— Počakajva, — je dejal Trent, — ostaniva pri dejstvih. Ali imate kaj, kar bi govorilo proti Martinovemu pripovedovanju?

— V tem trenutku ne. Njegova domneva, da se je Manderson vrnil zopet skozi vrtno okno, ko je bil zapustil Marlowa in avto, utegne biti točna. Vprašal sem služkinjo, ki je pospravljala sobo zjutraj. Povedala mi je, da so bili pri oknu na preprogi sledovi peska.

— In tu je odtis na novem mehku pesku zunaj. — Inspektor je potegnil iz žepa meter, na katerem je bil zabeležen sledove. — Par Mandersonovih lakastih čevljev, ki jih je nosil ponoči, se točno ujema s temi sledovi. Najdete jih sgoraj na polici v spalnici pri oknu. Dekle, ki je pospravljalo sobo, mi jih je pokazalo.

Trent se je sklonil in pazljivo pregledal sledove.

— Dobro, — je dejal. — Priznati moram, da ste opravili že precej dela. Vaše odkritje, nanašajoče se na whiskey, je bilo sijajno. Malo je manjkalo, da nisem vzklilnil: Kar naprej! Razmišljati moram o tem.

— Mislim sem, da ste že prišli na to, — je dejal Murch. — Zdaj pa vidim, da sva šele na začetku. Kaj porečete na tole predhodno teorijo: Obstojal je načrt vloma. Morda je bilo več mož. Martin je dobro pazil. Vedeli so, kje je srebro in vsi ti manjši predmeti. Opazujejo hišo. Vidijo, kako gre Manderson gori. Martin pride, da bi zaprl okno, pa ga ne zapre — morda slučajno ali namenoma. Čakajo, da leže Martin k počitku — okrog pol ene, potem vstopijo v knjižnico in začno s tem, da pokusijo whiskey. Toda recimo, da Manderson še ni zaspal. Morda so povzročili ropot, ko so odpirali okno. Manderson sliši to, misli na vlom, vstane, da bi videl, kaj je, gre doli in najde jih pripravljene na delo. Zbeže, podi jih proti omarici, enega sgrabi, nastane borba, nekdo izmed njih izgubi ravnotežje — in že je nesreča tu.

— Dobro, — je dejal Trent. — Hvala lepa, Murch, tembolj, ker sami ne verjamete niti besedice tega. Prvič: tu sploh ni domneve, da bi bil tu vlomilec ali vlomilci, a okno je bilo po Martinovem zatrtjevanju zjutraj zaprto. Drugič: nihče v hiši ni slišal nobenega dirjanja po knjižnici, pa tudi strela ne. Dalje: Manderson gre doli, ne da bi kaj rekel Bunnerju ali Marlowu. Dalje: Ali ste že kdaj slišali, da bi se

človek lepo oblekel — spodnje perilo, srajca, ovratnik, samovoznica, hlače, telovnik, suknjič, nogavice in čevlji — če gre presenetiti vlomilce? A kdo je njegovo toaleto dokončal, kdo mu je skrbno počesal lase, mu položil uro v žep in pripel k nji verižico? Ni bil samo oblečen, bil je takorekoč preoblečen. Edina dekorativna podrobnost, na katero je bil pozabil, je bilo umetno zobovje.

Inspektor se je zamišljeno sklonil naprej.

— Nikakor ne, — je dejal. — Naravno, da ta teorija ni vredna piškavega oreha. Mislim, da naju čaka še mnogo dela, če hočeva dognati, zakaj je ta mož vstal, še preden je bila pokonci služinčad, se skrbno oblekel, da bi ga pred njegovo hišo umoril dovolj zgodaj, da so ga našli ob desetih že mrtvega, hladnega in otrplega.

Trent je odkimal z glavo.

— Na tem zadnjem argumentu ne moreva ničesar graditi. Govoril sem o tem s strokovnjaki. Ne presenetilo bi me, če bi privedla tradicionalna teorija o posmrtni otrplosti in ohladitvi nekoga na vesala ali pa vsaj v njihovo bližino. Dr. Stock obvlada vso tradicijo. Pri obdukciji se bo vedel zelo neumno, to je tako gotovo, kakor da jutri vidi solnce. On poreče, da je bil ta mož tako in tako dolgo mrtev in da je bil še nastal rigor mortis. Vidim ga že, kako vse črpa iz študijske knjige, ki je bila že zastarela, ko je začel študirati. Je mnogo stvari, ki lahko oiaiditve pospešajo ali zadržajo. To truplo je ležalo v visoki travi, mokri od rose, v senci.